

Punkter og enkelte Retninger kan Contractfriheden ikke paaberaabes her i Ordets fuldeste Betydning, idet der i mange af disse Forhold er blevet øvet et Tryk fra Regeringens Side for at tilveiebringe det Fælleskab, som nu bestaaer; jeg troer vel ikke, at man ligefrem kan sige, at Fællesskabet brugsveient er blevet paabudt, men man vil dog kunne spore et Tryk fra Regeringens Side ved Stiftelsen af mere end et af disse Fællesskaber, der have en contractmæssig Hjemmel. Men jeg skal da tillige ved Siden heraf gjøre opmærksom paa, at der er en overordentlig stor Forskjel paa at tilveiebringe Fællesskabet og paa at hæve det. Inden Fællesskabet er tilveiebragt, staaer Enhver endnu frit med sin selvstændige Interesse og sin selvstændige lovlige Ret, som kan fyldestgøres baade uden Fælleskab og med Fælleskab, saa at det igrund kun er Hensigtsmæssighedshensyn, der blive afgjørende; men anderledes stiller Sagen sig, naar Fællesskabet er tilveiebragt. Det er ganske vist, at man som oftest kun vil kunne faae et hensigtsmæssigt Sygehuus eller et hensigtsmæssigt Arresthuus, naar flere slaae sig sammen, fordi det ellers bliver for smaat og for kostbart, men der er altsaa ikke i saa Fald Tale om Lovlighed, men om Hensigtsmæssighed. Jeg skal tilføie, at naar jeg spør, netop for ikke at udelade Noget, der kunde tale imod min Mening, indrømmede, at man ikke i Ordets strengeste Forstand kunde sige, at det sædvanligt var, grebet af en fælles Kængsel, at de To, der nu befinde sig i et vist Fælleskab, havde kastet sig i Armene paa hinanden, men at det sædvanligt var flettet under en levende Paavirkning af Regeringens Autoritet, saa er dette dog ikke at forstaae saaledes — og det er idetmindste ikke mig bitterligt —, at Fællesskabet er blevet tilveiebragt, ene og alene fordi Ministeren nu syntes saa, men væsentligt, fordi han havde en Hjemmel eller et Nysgtsb for sin Paavirkning i selve Lovgivningen. Dette gjælder f. Ex. om de Forstrifter, der indeholdes i Lovgivningen eller i andre Bestemmelser, der

efter de daværende Forhold havde bindende Kraft, om at tilveiebringe større Arresthuse, om ved Tilveiebringelsen af Arresthuse at fyldestgjøre en vis Sum af Fordringer osv. Jeg vil gjerne indrømme, at hvis Vedkommende i al No kunde være bleone siddende med deres flette Arresthuse, saa vilde de maaskee ikke have taget noget Initiativ i saa Henseende, og det er altsaa en bestemt Fordring fra Regeringens Side med Hensyn til deres Arresthuses Indretning, som har fremkaldt det hele Spørgsmaal om fælles Arresthuse, og som har ledet til, at dette Spørgsmaal omsider er blevet fyldestgjørende løst. Det har altsaa næsten altid været med en saadan Lovhjemmel bagved sig, at Regeringen har arbejdet paa at tilveiebringe Fællesskaberne. Jeg vil endnu sige, at man ved disse Overenskomster vel maa erindre den store Myndighed, som Regeringen tidligere havde og i hvert Tilfælde udøvede over selve Communerne. Dette gjør nemlig, at man i mangfoldige Tilfælde, naar man vil analysere Forholdet, egentligt lige godt kan sige, at det er Regeringen, der paa Communens Vegne har vedtaget Fællesskabet, og at Regeringen har tvunget Kommunen til det. Men Sagen stiller sig, hvis vi virkelig vilde haandhæve nogen Selvstændighed for Communerne, som sagt, ganske anderledes, naar der nu bliver Spørgsmaal om atter at hæve et saadant Fælleskab, en saadan bestaaende Tingenes Tilstand, som, naar den engang er tilveiebragt i Kraft af en saadan Resolution, der i sit saunde Væsen er en Overenskomst — jeg har jo nu tilladt mig at udvikle Retsgrunden, hvorfor den maa betragtes saaledes —, ikke kan ændres uden meget vidtgaaende og indgribende Følger. Vi maae altsaa holde fast ved Fællesskab ude af Betragtning, som er paabudt ved Lov, hvorom de Vedkommende slet ikke ere blevne spurgt, og som naturligvis ikke kan forandres uden ved Lov, derved at de Love, hvorved det er blevet anordnet, atter undergaae en Forandring. Vi maae endvidere huske paa, at der slet ikke er Tale om